

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 „ „ „ 2 „
15 „ „ „ 3 „

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo administracija) in ekspedicija na velikem trgu h. števil 9, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 „ — „
Za četrt leta . . . 2 „ 50 „

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 „ 20 „
Za četrt leta . . . 2 „ 10 „

V Ljubljani na dom pošilja velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na velikem trgu št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden: sicer v torek, četrtek in soboto.

Obrtniške šole podlaga boljše prihodnosti.

Čudil se je skoraj svet, kje Francija tako naglo jemlje ogromni kapital, ki ga mora po nesrečni vojski 1870/71 splaćati Nemcem, in sploh se je Francija zavidala za tako blagostanje, da po izplačani tako ogromni svoti, ona na videz nič ne zgubi na svojem blagostanju, mislilo se sploh, da je Francija naravno tako rodovita: temu je sicer res, vendar bi se motili, da rodovitna dežela sama daje svojim prebivalcem toliko blagostanje, oni si ga znajo sami pridobiti. Znana je francoska pridnost in nevtrujenost pri delu, kakor energija, s katero se svojega dela drži. Da zgube za delo manj časa, oni ne obedavajo o poludne, ampak na večer: kar ima zraven dobička na času še drugo imenitno in važno stran, tudi v moralnem oziru, zaradi glavnega obeda okoli 6. in 7. ure ostajajo gospodarji zvečer doma, vsak pri svoji družini, nimajo toraj toliko prilike posedovati po gostilnah. Več se dobi, manj se izda, in družina ostane v lepej zvezi, katero tolikokrat raztrga nesrečna gostilna. Zraven teh lepih strani francoskega naroda so pa glavno šole, ki jim dajejo tako lepo cveteče blagostanje, da ga že večletna zapravljava vlada ni zamogla pokopati. Niso pa to nove moderne šole, ki samo glavo napolnujejo s polovičarsko vednostjo in človeka delajo le nezadovoljnega in s tem nesrečnega, pa mu ne dajo niti spretnosti, niti veselja za kako delo brez dela pa ni blagostanja. Da je temu res

tako, nam spričuje vodja modernih Pariških ljudskih šol g. Greard: 13- in 14letnim deklicam je dajal pred odpustom iz šole nalogo, v kateri naj vsaka nariše svoj prihodnji stan, in dobil je prav različne snove prihodnosti. Prva hoče postati učiteljica na glasoviru, da si prisluži mnogo denarja, druga prodajalka, tretja gostilničarica iz istega vzroka, da ne omenjam želj po bogastvu, imenitnih službah, imenitnem stanu. Ko bela vrana je bila, ki se je postavila na realistično podlago človeškega življenja, rekši: Postati hočem šivilja, zakaj moji roditelji so revni: Vse skoraj brez razločka so kazale svojo antipatijo za kako bolj težavno resno delo, kakor šivanje itd. So mar drugod kakor v Parizu nove šole rodile v tem oziru drugi sad ali ne kažejo naše, ne samo meščanske, tudi že ljudske šole isto antipatijo za delo, toda s tem ne spravijo iz sveta resničnega reka: V potu svojega obraza si bodeš služil svoj kruh; nasprotno, ker se ga človeštvo izogiblje, vboštvo napreduje, širi se revščina, proletariat. Začelo se je zaradi tega tudi že govoriti, da se v šole vpelje delo, da se s tem pri mladini že zbudi veselje do dela. Ni brez pomena, bi se znalo to trditi, ako se prav vrede. Naj se pri delavcu, katerih je neogibljivo potreba, ne gleda toliko na učnost; in naj se rajše mesto tega dá ljudem dobrih obrtniških šol; in izbudi veselje do dela, da se ga čez dalje bolje privadijo in v svoji stroki napredujejo. Dobro delo najde pot med svet, in po istem potu blagostanje v deželo.

Take obrtniške šole so, ktere Franciji delajo lepo blagostanje; s tem pride po tem tudi omika. Dovolj je, da se da učencu podlaga v ljudski šoli, ne prenapolnjena mlada glava, duh zdrav in krepak in ne skoraj popolnoma uničen po pre mnogih šolskih predmetih, imel bode poznejtudi veselje, samega sebe likati dalje; saj brez te like tudi ni ne prave olike, vsak je oseba zase in se bode po svojem nagnenju tudi radostno likal dalje.

Naj mi bode dovoljeno, to obrniti na naše razmere. Dolenska rodi dobro okusno in zdravo vino, in vendar že zdaj več ne more konkurirati z enakimi izdelki drugih dežel, ktere tudi znano rode slabše blago. Dolence svoje vino prideluje popolnoma primitivno; nima nikakoršne umetnosti, niti pri obdelovanju vinogradov še manj razume umetnega kletarstva. Koliko bi se dale dobre dolenske vina zboljšati posebno z dobrim kletarstvom, kaj bi dalo deželi dobička! V Krškem imajo meščansko šolo, ki odkritosrčno rečeno, nič ne koristi in komaj životari po milosti svojega začetnika. Naj rodoljubi na njeno mesto postavijo rajše vinorejsko šolo, kjer se bode mladina učila najnovejših praktičnih skušenj v vinorejstvu in kletarstvu in ne bode treba beračiti učencev s štipendijami. Kar bi bilo Dolencem jako koristno, zna pa v kratkem postati neizogibljiva nujna potreba za Kočevsko. Tako zvano havziranje vedno bolj zginja že samo po sebi, ker se nahaja v vsaki vasici že skoraj prodajalnica; omejuje se tudi postavno; do-

Listek.

Iz spomeniške knjige poljskega učitelja

Spisal H. Sienkiewicz.

Okolo treh po polnoči sprebudila me je svetloba in ono enostavno dobro mi znano bručanje. Odprl sem oči in srcé se mi je nespokojno zagugalo. Na mizi je gorela svetilnica in pred njo je stal Mihec v samej srajčici. Lice mu je bilo v ognji, oči je imel sklopljene kakor zbog večjega delovanja spomina, glavo nekoliko nazaj sklonjeno, in z zaspalim glasom je ponavljal:

„Conjunctivus: Amem, ames, amet, amemus, ametis...“

„Mihec!“

„Conjunctivus: Amem, ames...“

Pocukal sem ga za roko:

„Mihec!“

Sprebudil se je in mencaje si oči gledal z začudenjem ná-me, kakor bi me ne poznal.

„Kaj delaš tú? Kaj ti je, dete?“

„Gospod,“ — rekel je smehljaje se, „ponavljam vse od začetka, jutri moram dobiti izvrstno.“

Vzel sem ga in odnesel v posteljo; telo njegovo me je palilo kakor ogenj. Na srečo stanoval je doktor v tej hiši in v tem hipu sem ga poklical k njemu. Ni mu trebalo dolgo pomišljevati. Opazoval je nekoliko bitje žilice, pa položil mu roko na čelo. Mihec je imel vnetje možgan.

Ah, mnogo reči se mu očevidno ni zamoglo v glavi vrediti!

Bolezen je postala brzo osodepolna. Poslal sem o tem vest gospej Mariji in silno stresenje zvončka v veži naznanjevalo mi je drugi dan njen prihod. Odprl sem vrata in opazil jo pod črnim zavojem blede kakor stena; nje prsti so se z nenavadno silo oprli ob mojo ramo in iz oči je zrla ná-me cela njena duša, ko je kratko vprašala:

„Še živi?“

„Dà. Lekar je djal, da je bolje.“

Odgrnila je zavoj ves ivnast od sape, ter hitela k detetu v sobo. Lagal sem, Mihec je sicer živel, pa ni mu bilo bolje. Matere še niti ni poznal, ko se je vsedla k njemu in ga prijela za roko. Še le, ko sem mu s svežim ledom obložil zopet glavo, počel je gibati trepavnice in zvedavo zreti v njeni obraz. Misel njegova se je očevidno trudila

bojevaje se z vročnico in domišljijo, uste so se zdrgotale, nasmehnil se je enkrat, dvakrat in konečno so zašepetale:

„Mama!“

Poprijela ga je za obe roki in presedela pri njem nekoliko ur, neodloživši niti svoje popotne obleke. Še le ko sem jo na to opozoril, je rekla:

„Zares, pozabila sem sneti klobuk.“ Ko ga je odložila, zdrgotalo mi je srcé v čudnih občutljajih; med plavimi, mlado in krasno to glavo zaljšajočimi lasmi, svetile so se goste srebrne niti. Pred tremi dnevi jih morda še tam ni bilo. Spreminjala je sedaj sama fantu obkladke in mu podavala zdravila. Mihec ji je sledil z očmi, kamor koli se je ganila, pa zopet je ni poznal. Na večer se je vročnica shujšala. Deklamoval je v vročinskem vnetju dumu o Žolkovskem iz spevov Nemčeviča, hipoma pa zopet govoril v jeziku šolskem in brzo zopet sklanjeval razne latinske sklanjatve. Odšel sem vsaki hip iz sobe, ker mi žal ni dopuščal tega poslušati. Ko je bil še zdrav, učil se je, da bi mati zato ne znala, ministrirati (streči pri sv. maši), hoteč jo po svojem dohodu s tem iznenaditi — a sedaj me je spreletel mraz, ko sem čul to 11letno

mača tla jih ne morejo preživiti. To je previdil tudi večletni ondotni okr. glavar gosp. Dollhof, kakor se je izrazil pri neki priliki. Treba bode Kočevarjem skrbeti za drugi dohodek, kajti havziranje pojema. Ima pa okraj dosti lesa, in sam gori omenjeni okr. glavar se je boril z mislijo, da bi se začelo kako strokovnjaško delo z lesenim blagom. Ne bi bila le zopet mesto ondotne gimnazije, ki tudi komaj živetari, veliko bolj umetno kaka obrtniška šola, ktera bi svojim odgajencem dajala gotovega dohodka, in množila deželi blagostanje. Saj iz učenjakov se nam dela že proletariat. In zopet bi se g. vodju prihranilo sitno delo o vsakih počitnicah be račiti za dijake.

Misel o potrebi takih šol sprožila se je poslednjič tudi v gosposki zbornici, in bil je za poročevalca grof Blome, ki je v svojem sijajnem govoru povdarjal tako potrebo po izgledu Francije. Gotovo bi bile v marsikterem kraju bolj potrebne, kakor visoko učene ljudske šole (gl. govor grof Belkredija) in naj bi se mnogo osnovala zraven pametno vredenih ljudskih šol. (V Kočevji imajo že sedaj tako šole, kakoršno si želi g. pisatelj in ti šoli je dala letos ljubljanska hranilnica 500 gl. Kar se pa Francoskega tiče, res ne vemo, kaj bi rekli, da bi pravo zadeli, le toliko vemo, da nekateri pariški trgovci naročajo blaga na Avstrijskem; blagu se vtisne francoska firma in po svetu se to blago prodaja za francosko; s tem nikakor nočemo kratiti vrednost francoskih izdelkov, a vsakemu svoje; Francosko je posebno bogatelo po vinoreji in svilni obrtniji; a sedaj je polovica nogradov uničena, blagostanje dežele peša. — To se nam zdi potrebno omeniti na predstoječi sestavi, kar pa se tiče naše dolenjske strani, je žalostna resnica, da Dolenca tarejo že več let slabe letine, kolikrat je že v kratkem času toča vse oklestila, kako si hoče ubogi kmet kaj pomagati? — Najboljše šole pri takih okoliščinah blagostanja ne morejo v deželo spraviti. Vrdn.)

Govor grofa Riharda Belkredija pri splošni debati o šolski noveli v gosposki zbornici

(Dalje.)

Pa ne, da bi samo Avstrijo opisovali, marveč ozirajo se na vse države v Evropi, na vse

dele sveta in otroci morajo vedeti prostor, število prebivalcev po vseh državah in delih sveta, da gredo še tako daleč, da se morajo učiti število prebivalcev glavnega mesta otčija Sandvih, Honolulu, in tam sem zvedel, da ima mesto 12000 ljudi. Ali jih je mar kdo štel?

Kar pisatelja izgovarja, je to, da ga je učni črtež v to silil, ker tam stoji razločno: otroci morajo zemljo poznati kot svetovni del; zato je tudi astronomija privzeta v zemljepis.

Prestopim sedaj k zgodovini. Ta del je vendar najbolj zanimiv. Zgodovina je namenjena otrokom pri 13 in 14 letih. A povedati moram, da stoji v učnem črtežu, da se mora poučevati v občni povestnici, a avstrijska zgodovina le v občnem splošnem svetovnem okviru, t. j. kolikor je z drugimi svetovnimi zgodbami v zavezi. To je zmirom tista ideja, ki je po mojih mislih v dušeslovji nesmisel, ker otroku ne morem odpreti daljšega obzorja, tega si še le mož pridobiva. A vse poučevanje gre na to, odpreti otroku obzorje, kar moč prostrano, da se v tem širokem, daljšem obzorju začne najbolj učena podrobnost. Tako je tudi tukaj. Po mojih mislih se mora po avstrijskih šolah poučevati v avstrijski zgodovini, naj se začneja z domovino otrokovo, z deželo, kjer je otrok rojen, kjer so živeli njegovi stariši, potem se prestopi k avstrijskim sosednim deželam in tako se predstavi sedaj, pa sedaj avstrijska zgodovina, se ve da v splošnih obrisih. Ravno nasprotno pot hodi učni črtež. Tam se pravi: otroke naj učenik napelje, da bodo ozirali se na imenitne odlične moze in važne zgodbe v občni povestnici. No gospoda moja, možje, ki se posebno s tem pečajo, večkrat ne bodo vedeli, na katere moze bi se posebno ozirali v občni povestnici, katere zgodbe so najbolj važne. To naj stori ljudski učitelj in naj otroke k temu napeljuje!

V ti zgodovinski knjigi se nahaja v I. razdelku za 12letne otroke opis starega Egipta — s tem se začneja. O tem starem Egiptu morajo otroci vse vedeti. Ne samo o piramidah, obeliskih, sfinksih, templjih i. t. da tudi o zvezdoznanstvu, s katerim so se pečali Egipčani morajo kaj vedeti, slišijo o hieroglifih, poznati morajo zgodovinske zgodbe in tudi razdelitev v kaste; na isti način se

je zblížala, a mi pa smo se bali, da bi ne bila to noč smrti.

Vsak trenutek se nam je dozdevalo, da se je fanté spametoval, ker počel je klicati Lolo in mater, toda to je trajalo le kratko. Urno njegovo dihanje je časih povsem prestalo. Ni bilo več dvoma! Ta mala dušica bila je le za polovico še med nami. Že je smisel njegov odletel in sedaj je odhajal sam v nekako temno oddaljenost in neskončnost, ni že videl nikogar, ni čutil ničesar, niti te materne glave, katera je kakor mrtva ležala na njegovih nogah. Bil je malomaren in ni se ozrl več po nas.

Okolo polnoči zdelo se nam je določno, da že pojema, kajti začel je hropeti in ječati kakor človek, ki mu voda usta zaliva in potem je naglo umolknil. Pa zrcalo, ki mu je je doktor k ustom položil, prevleklo se je še z meglo. Čez uro pozneje se je vročnica naglo zmanjšala: vsi smo mislili, da je ohranjen. Sam doktor je imel nekako nádo. Ubogi gospej Mariji postalo je slabo.

(Konec prih.)

uče zgodovine Feničanov, Babiloncev, Asirce in Perzijancev. Potem prestopijo k zgodovini grški in rimski in govore o nji tako obširno in na široko, kakor da bi hoteli šolske otroke pripravljati, da bodo drugo leto slišali na univerzi predavati zgodovino. Opisuje se najprej zemlja; otroci slišijo o najstarejših prebivalcih v ti deželi, o junaški dobi, o trojanski vojski, o gerških bogovih, o špartanski in atenski vstavi, o doriškem preselovanju; slišijo, koliko je Periklej storil za Atence, o umetnijah v Atenah; v Rimu slišijo o Etruskih, o sedmerih kraljih, ki so prvi vladali, o ljudovladi, razlagajo jim vstavo, ljudske shode, tribunstvo, diktaturo, konsulat, da celo postavodajalstvo deseterih tabel se tam nahaja.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani 6. aprila.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja 5. aprila. Predsednik Smolka se je spominjal umrlega poslanca rabinarja Schreiberja, ter rekel, da je zmirom ravnal po svojem verskem prepričanju. Potrjeni so bili izvoljeni poslanci: grof Attems, Exner, Hirsch, Rakic, grof Potocki, Vielgut, Winterholler in Dostal. Na zahtevanje državnega pravnikarja, da zbornica pritrudi sodnijskemu postopanju zoper poslanca Oborskega je sklenila zbornica, da imajo le sodni je pravico kaj tacega zahtevati. Konečno je bilo razrešenih več peticij, ter večina oddanih vladi naj se nanje ozira.

Svitli cesar so dali slavnoznanemu afrikanskemu potovalcu dr. Holubu 5000 gl. za popotnico. V isti namen je dalo c. k. više dvorno opravništvo za prirodni dvorski muzej 2000 gl.

Iz Budapešte. 4. aprila je bila v trdnjavi Budimski črna maša za prvega kraljevega sodca pl. Majlatha. Razen žalujoče obitelji so bili navzoči: ministri, prvosednika obeh zbornic in članovi, potem vojaško častništvo.

Iz Trnovega na Ogerskem 2. aprila. Pogreb pokojnega Majlatha je bilo velikanska žalna slovesnost. Nad 200 kočij je bilo ljudi žalujočih. Navzoče so bile oblasti vseh mest daleč na okoli. Cerkveno slovesnost je vodil posvečeni škof Boltiscar, streglo mu je 34 župnikov iz obližja. Vdova je ostala v cerkvi, a sinovi so spremili mrtvaški voz na pokopališče. — Obitelji so izrazili sočutje: prestolonaslednik ces. kr. visokost, nadvojvoda Rudolf, nadvojvoda Albert, nadvojvoda Ferdinand, ki je sedaj v Cannes ob srednjem morji, sicer je došlo nad 100 sožalnih telegramov od blizo in daleč.

Iz Budapešte. Nadaljevali so v spodnji zbornici debato zarad srednjih šol. Prav živahne razprave so bile zarad grškega jezika. Pri imennem glasovanju izrekli so se za učenje grškega jezika s 134 glasovi zoper 75, nenavzočnih je bilo 193 poslancev. — Nemški jezik in literatura ostane še obliगतen nauk na srednjih šolah.

O jezikovem vprašanju. Najviše sodišče je razsodilo dne 28. novembra 1882 št. 13.535 zastran jezika navadnega pri sodnijah v Dalmaciji tako, da je navskriž ne le s §. 19. osnovnih postav in ministrskih določeb dne 29. februarja 1869 in 20. aprila 1872, marveč tudi s svojo razsodbo dne 7. junija 1878 št. 5178 v omenjeni zadevi. Z ozirom na to je nagovoril vodja pravosod-

nega ministerstva dr. Pražak predsednika najvišega sodišča, da naj skliče skupaj vse svetovalce najvišega sodišča. Vesoljno zbirališče je dne 7. marcija 1883 št. 112 razsodilo tako-le: „Ukaz sodnega reda dosihmal za Dalmacijo veljavnega za leto 1817, vsled katerega se smejo stranke in njih zastopniki v prepirnih zadevah pri svojih vlogah posluževati uradnega laškega jezika, ni zgubil svoje veljave ne po §. 19 osnovnih postav niti z ministrsko odloko l. 1882“. Podpira se to tako-le: Dasiravno država v §. 19 osnovnih postav enakopravnost jezikov v deželi navadnih v šoli, uradu in javnem življenju pripozna, izgovorjeno je s tem vendar le načelo. Sè samim načelom se ne odpravijo postave dosihmal veljavne, kakor je tista o sod. redu za Dalmacijo l. 1817. Tudi ministrska odloka teh ne more odpraviti niti premeniti, marveč se morejo prenaraditi le po posebni postavi, katero sklene državni zbor.“

Tako ve pripovedovati Zagrebški „Narodni list.“ Ako je to po vsem resnično, nastane vsaj vprašanje, ali so veljavni vsi novejši ukazi za stran jezиков. V prvi vrsti in naravnost se tiče ta razsodba le stvarnega vprašanja, ki zadeva tukaj Dalmacijo, tudi načelni stavek, ki podpira razlog: §. 19 obsega le načelo, ki postane praktičen še le po izpeljavnih postavah, nahaja se le v podpiranju razlogov, a ne v razsodi, se tedaj še manj more smatrati kot izrek sploh veljaven.

Vendar se kaj tacega lahko reče v jezikovnih ukazih izdanih v poslednjih letih, da se mora kot pravilo vzeti to, da ti ukazi le tod in toliko veljajo, kjer in kolikor se morajo upirati na starejše ukaze in postave, ki so prej bili izdani, kakor tako imenovane osnovne postave. Težišče te razsodbe je brezdvomno v tem, da večina svetovalcev najvišega sodišča §. 19 osnovnih postav sploh ne spozna kot postavu, ki je v dejanje stopila, marveč mu samo teoretično veljavo priklada, v najboljšem položaji kakti pobožni želji. — Pravimo: večina, ker soglasno niso sklenili te razsodbe 7. marcija, tako se prav razločno vidi, iz tega, kar se je pri začetku reklo, da je zbirališče tega najvišega sodišča pred petimi leti popolno nasprotno razsodilo. Pa tudi to poslednje, ako primerimo z najnovejšo razsodbo v polnem zbirališči, pravno ne dokaže družega, nego da so sloveči izumetelji na levici §. 19 tako prečudno vstvarili, da se tudi najveljavnejši pravoslavci ne spoznajo, kako je. Iz tega se tudi zaključí, da §. 19 dejansko še ni speljan, da naša levica besede dane l. 1867. še ni spolnila, in da narodna enakopravnost v posameznih deželah — ker levica se sedaj upira na razloček med jeziki v deželi navadnih in onih v državi navadnih, dosihdob še ni izvršena. V teh dolgih letih, ko je levica gospodarila je imela opraviti vse kaj družega, nego biti mož beseda temu, kar je pri nastopu svoje vlade obetala. Obljubiti pa dati, o tem je velik razloček. Zastavljena beseda je še zmirom v državnem zakoniku; ministrstvo in večina državnega zbora to hoče. Levica pa se zmirom upira izvršenju tega paragrafa, sama pa upije, da se ji sila godi. Tako ti Nemci (?) sami spodkopujejo izrek o nemški zvestobi. Vtld.

Vnanje države.

„K. V. Ztg.“ piše: Bismarka malo pozna, kdor misli, da mu je kaj za cerkveni mir na Pruskem. On je že toliko dosegel, kakor malo kdo pred njim, toliko pridobil pruski

državi, da se je kar čuditi, zatoraj on misli, preobladati tudi v cerkvenem boji. Naj bode središče še tako prijenljivo, sv. Oče še toliko popustljivi, Bismark bode zmirom najdel vzrok, zakaj da ne konča cerkvenega boja. On tudi tukaj misli zmagati, kakor je povsod navajen, koliko ministrov se mu je moglo umakniti, sedaj bi pa on mogel prijenjati v boji z Rimom! Žalostno stanje za katoliško cerkev na Pruskem, za verne katolike, vendar kljub temu katoliki ostanejo zvesti svoji cerkvi in upajo rešenja od previdnosti Božje.

Iz Berolina 2. aprila. Državni zbor se ima začeti jutro (3. t. m.) Vse radovedno pričakuje, kaj bodo prinesle obravnave tega zbora, ker obravnavati ima važne stvari. Govori se, da bode morda razpuščen, ker ni bil brž pripravljen, dovoliti vsega, kar je vojaški minister od njega zahteval. Vendar pa je situacija taka, da bode po novih volitvah še večja zmešnjava, kakor je dosihmal, kajti stranke so strogo ločene. Med strankami so razprtije, a sovražniki se oglašajo doma in zunaj.

Državni zbor je sklenil s 136 glasovi zoper 135 predlog o zvišanji colnine na levosino poslati nazaj odseku.

S Francoskega. Konjica ne bode imela vojaških vaj, kakor je bilo zapovedano dne 12. sušca. — Zakaj ne? General Gallifet je poveljnik konjice; republikanci se ga boje, odstraniti ga pa ne morejo, pomagajo si tedaj s tem, da mu tega posla ne izroče.

Iz Londona 5. aprila. Preteklo noč so prijeli človeka prišedšega iz Manchester, ki je imel pri sebi zaboječek z dinamitom. Pravijo da je Irec. — V Birmingham-u je policija preiskaje hišo najdla veliko nitroglicerina. Prednja stran hiše je bila videti kakti prodajalnica. Zaprli so pri ti priliki moža po imenu Whitehead.

Izvirni dopisi.

Z Dol dné 3. aprila. — Le malo kdaj oglasi se kdo iz naših hribov v časnikih; zato se gotovo misli, da spimo spanje pravičnega. Toda temu vendar ni tako. Že lansko leto osnovali so rodoljubi dolski — njim na čelu mnogo častiti gosp. župnik — tombolo, katere čisti dohodek je bil namenjen blagajnici ljudske šole. Se ve da čisti dobiček ni pač velik, vendar pa revni mladini šolski dobro tekne. —

V enaki namen priredili so tudi letos na belo nedeljo preč. g. župnik, g. učitelj in spošt. posestnika Fakin in Vrtačnik tombolo s petjem in zabavnimi govori. Na prijazno vabilo došlo je mnogo Dolčanov, kakor tudi nekoliko gostov iz bližnjega sv. Križa. — Dobitki bili so lepi in jako primerni. — Po tomboli skrbeli so pevke in pevci pod vodstvom g. učitelja Tomana, da so s primernim petjem zabavali mnogobrojno občinstvo. Hvala jim! Dasi so bili igralci večinoma priprosti kmetje, vendar ste se obe tomboli vršili brez vsacega nereda in hrupa.

Ali bi ne bile enake veselice najbolj pripravne, da se narod naš odvadi nezmerne pijače, strastne igre, surovega obnašanja in drugih napak, katere se Slovencem očitajo? Pri tacih prilikah vpletó se lahko rodoljubni in podučni govori, kateri mnogo več koristijo, kakor se sploh misli. —

Zahvaljevaje se gg. osnovateljem nedeljske tombole, osobito pa g. Fakinu, kateri je v ta namen blagovoljno pripustil gosto-

ljubno svojo hišo — končam se srčno željo, da bi ta tombola ne bila zadnja in da bi drugod našla posnemalcev.

Iz Štajerskega. (Dvoboj dijakov. Judovsko l. 5643. Grobni govori. Med stanove, ki uživajo posebne pravice, spadajo sedaj študentje visocih šol. Kar ti počenjajo za veliko-nemške barve, kako ošabno govorijo in se vedejo, ko da bi nosili ves svet, to je že preveč in dijaki drugih narodov kaj tacega ne bi smeli poskušati. Narčudneje njih delo so pa dvoboji, pri kojih se slobodno drug družega po glavi sekata zaradi malenkosti, in je še celo slavno take rane nosita na životu! Kolikor več, tem bolje! Brezumnost! Večkrat se je že povdarjalo, da bo treba akademične postave spremeniti času primerno, pa dijakom preveliko prostost malo postriči. Ne bi nič škodilo — samo da bi merodajni viši krogi si tudi upali tem gospodom resno pokazati! Ti mladi gospodje imajo nalogo se učiti — pozneje bodo — govorili. — Rabi Schreiber pravi, da računijo judje sedaj l. 5643, menda zato, ker so prihod Mesijev preslišali ter ga še čakajo. Ako ga je druga gospoda ravno tako preslišala, bi slobodno tudi tako zdaj računila! — Navadni grobni govori bi naj prenehali zlasti najeti, ker se zlorabijo; besede, ki duhoven tukaj stavlja, se dvojno vagajo, sicer pa je reč luteranska. Poznali smo imenitnega duhovnika, ki si je grobni govor po smrti prepovedal. —

S Primorskega dné 25. marca 1883. (Družba sv. Mohora). Nabira družbenikov naše slavne družbe sv. Mohora je za letos po večem dovršena, upati je, da se je število udov posebno v Goriški nadškofiji znatno pomnožilo. Posebno se cerkvene pesmarice nekteri vesele, a drugi se je boje, češ, da bodo potem vsi po cerkvi peli in s tem ovirali umetno Ceciljansko petje. Je vse tako, da vsem ni vstreči. — Drugi pravijo češ, da ni prav, da se je izdavanje občne zgodovine ustavilo, govoril sem z mnogimi družbeniki o tej zadevi, a bili so vsi teh misli, da ni prav, da se to delo toliko časa zavlači, in pa ravno zdaj, ko je postala novejša zgodovina posebno zanimiva; mnogi dajo te in tudi druge knjige vezati, če se posamezni zvezki še posojajo, niso prvi zvezki za rabo preden pridejo slednji na vrsto; želja mnogih je ta, naj bi se občna zgodovina dovršila, in potem naj bi jej sledila cerkvena. Občna zgodovina, posebno zadnji zvezki, je prav priljubljena, kajti je prva te vrste, ki je našla pot med ljudstvo, ker „Vertovčeva“ občna povestnica je le malo razširjena, enako tudi „Jesenkova“ ne. Prav posebno je želeti, da bi se izdala kaka knjižica za nežno mladino; mnogi starejši, ki sami brati ne znajo, ali vsaj le malo, se posebno zato vpišejo, češ da bodo naši otroci, ki so se v šoli učili, imeli kaj brati; toda večina spisov je bolj za odraščene in uže zrele; mladina pa hoče kratkih mikavnih povestic pristrčno priprosto detinskih spisov, kakor so Kržičevi „Izgledi bogoljubnih otrok“, ti so ji posebno priljubljeni. Jaz sem si naročil nekaj zvezkov, pa me otroci zmeraj prosijo, naj jih posodim; kar se ve da rad storim. Obžalovati je, da ni družba izdala Slomšekovih basen, prilik in povesti. Kako so mladini, in tudi odraščeni priljubljene, bi ne verjel, ko bi sam ne bil skusil, skoraj nikoli jih nemam doma, vedno krožijo z roke v roko. Bes te plentaj, bo kdo rekel, zakaj pa g. izdajatelj toži, da jih ne more razprodati

tudi po znižani ceni ne. Vzrokov je več, mnogi rajše beró, kakor pa plačajo, verh tega pa mnogi ne zna in tudi neče pisati v mesto po knjigo, če je še tako izvrstna, a knjigarne so le po večih mestih, ko bi kdo ponudil knjigo naravnost v roke, bi je pač marsikdo kupil. Pa kam sem zašel? od družbinah knjig do kolportaze. Zlo je želeti, da bi se za naše živinorejce izdala praktična živinozdravniška knjiga, za mnoge živalske bolezni je hitra pomoč najboljšo sredstvo, a živinozdravnikov manjka, pa jih bo še bolj primanjkovalo, ker so potrebno živinozdravniško šolo v Ljubljani odpravili, v kateri bi se lahko vsaj za silo potrebno naučili.* — Prav ustrezno bi bilo, ko bi se izdala tudi knjizica o kršanskej vzreji, na primer, kakoršno je pred kaj leti izdala katoliška družba za Kranjsko s praktičnim katekizmom; bi bilo že zelo vstreženo, ki bi ga le naučno ministerstvo tudi za šolo odobrilo. To so moje misli o tem in mnogi, s katerimi sem o tem govoril so bili enacega mnenja. Več oči več vidi, zato naj bi rodoljubi po deželi opazovali, ktere knjige so bolj potrebne, jih potem priporočali, kar bi razvitku naše slavne družbe gotovo ne bilo na kvar.

Domače novice.

V Ljubljani 7. aprila.

(Slovesno sv. mašo) za r. prevzv. nadškofa Andr. Gollmajerja so imeli pretekli torek ob 10. uri mil. škof v Ljubljani, po deželi pa gg. župniki.

(Matice Slov. odbor) je 4. t. m. imel svojo 59. sejo pod predsedstvom g. P. Grassellija s 14 odborniki. Tajnik je poročal o posvetovanjih književnega odseka v tej dobi, čegar nasveti se potrdijo, o družnikih, katerih je letnikov 48 vnovič pristopilo od poslednje seje, o poverjenikih, darovanih knjigah, poslanih rokopisih. Književna zgodovina štajerskih Slovencev prof. Macuna se je spisatelju poslala nazaj in g. Božidara Raiča nasveta se ne odobrita, ker Matica njunima zahtevama postreči nikakor ne more. Nekaj novih rokopisov izročilo se je v presojevanje odbornikom. „Lovčevi zapiski“ so natisnjeni, „Letopis“ se pridno tiska, tako tudi „Spomenik“. Ker bode le-ta krasno in drago delo, sklenilo se je, da se prvi dve knjigi — Letopis z letnico 1882/83 — daste družnikom za preteklo, „Spomenik“ pa za pričujoče leto, in tako dospé Matica do svojega reda, in bode za prihodnje leto — rokopisov dohaja mnogo — svoje dolžnosti spolnila o pravem času. — Gospodarski odsek je nasvetoval nekatere poprave in premembe v tajništvu in v hišnem gospodarstvu, ktere se vse sprejamejo. Povedano bodi, da novci, kateri so se od vstanovnine potrosili ali posodili za knjige, niso zapravljeni ali zgubljeni, marveč dobro obrnjeni. Veliki redni zbor utegne gledé na svečanosti in mnogotere opravke v prihodnjih mesecih biti še le meseca septembra. Seja je trajala od 5 skoro do 1/2 9 zvečer.

(Seja mestnega odbora) imela bi biti pretekli torek. Bile so na dnevnem redu važne zadeve, a zbor je bil nesklepčen. — „Narod“ se huduje nad nemškutarji, ker se ne brigajo za mestne potrebe. Nekoliko ima prav, a nam se vendar tako postopanje naravno zdi; prašamo pa: Kdo je tega kriv? Narodnjaki, ki ne poznajo prizanesljivosti, ampak le svoj „egoizem“ (sebičnost). Natanjčnije razlage ni potreba, pač pa za nameček prašanje:

Kaj pa bode za pripoznanje veljavnosti prihodnjih volitev?

(Cene obrtnijske.) Iz zanesljivega vira zveemo, da je vis. ministerstvo kaznilnici na Gradu ljubljanskem naročilo, naj pri delih, ktere izdeluje privatnim, take cene nastavlja, kakor imajo dotični mestni obrtniki navado. Zopet korak, kateri kaže da pritožbe obrtnikov niso bile popolnoma brez uspeha.

(Restavracija v čitalnici) se bo o sv. Jurji zopet otvorila. Da bode to vsekako mogoče, kupilo je društvo skoro vso gostilniško opravo od „Gerčarjeve“ konkursne mase, ter bo do dne 20. t. m. gostilnico oddalo ali v najem ali pa na račun. Sedaj ko so gostilniški prostori z vso potrebno opravo oskrbljeni, bo društvo lahko dobilo pripravnega najemnika, ker odpade dosedanje glavno plačilo: stroški za opravo. — Do 20. t. m. sprejema oglase čitalnični odbor, oziroma g. M. Pakič. Prav želeti je, da dobomo kmalo domačo gostilno in prepričani smo, da bo gostilničar prav dobro tabrnal, ako bo skrbel za dobro pijačo in postrežbo.

(Krajevni odbor hranilne in posojilne zadruge) prvega splošnega vradniškega društva v Ljubljani ima jutro (8. aprila) ob 10. dopoldne občni zbor v kazini. — Za sklepanje je potrebno navzočih vsaj 30 udov. Zato je želeti mnogobrojnega vdeleževanja.

(Neprevidnost ali kaj?) V četrtek je padla postrežnica, ki je v „Zupančičevi hiši“ okna pomivala, z drugega nadstropja na trd tlak, odnesli so jo v bolnišnico; sirota se je prijela za okvir pri oknu, a ta je bil trohnen, ter se je ulomil. — Človek ne vé ali bi se bolj čudil gospodarjem ali služnjim, ki na oknih stoje in okna pomivajo. Recimo, da oseba tudi ni vrtoglava, ali naj pride kaj ne navadnega, — strel, udarec, da ena sama stopinja človeka spravi iz ravnotežja — in do smrti ubije se le enkrat, — ako pa živ ostane, je pa pohabljen vse žive dni.

(Mrtvaške kosti.) Na prostoru bivše Urbasove hiše (pri Jergelcu) najdejo tu in tam mrtvaške kosti, da najdlji so poleg vodnjaka celo okostje. Govorica vé sedaj vse mogoče in nemogoče povedati, toliko pa smo že ob smrti ranjke vdove Urbasove čuli, da je umrla od žalosti, ko je mogla hišo prodati. (Ako sploh gre verjeti govorici?)

Razne reči.

— Svitli cesar so dali za zidanje mežnarje v Dolu (Lustthal) 100 gl.

— Za Šmarnice prišle so ravnokar pri Pustetu v Ratisbonu na svitlo Marijine pridige pod naslovom „Foederis arca“. Nagovori so tako osnovani, da se najprej razlaga kaka posebnost skrinje miru in sprave, potem pa v zvezi z njo kaka lastnost in spretnost Marije device. To jih dela na eni strani jako mikavne, na drugi pa lahko umevne in bodo gospodom duhovnikom zarad tega gotovo jako dobro došle. Ni nam treba omenjati, da se lahko porabijo tudi za Marijine praznike med letom. Spisal jih je P. Karl Dilgskron. C. ss. R. stanejo pa 1 gld. 20 kr., ter se dobivajo v katoliški bukvarni v Ljubljani pred škofijo št. 6.

— † Matej Lavrenčič. V četrtek dne 5. aprila je umrl v Vrhpolji pri Vipavi novomašnik gosp. Matej Lavrenčič, sin deželnega poslanca za Vipavski okraj. Ranjki je bil rojen 24. januarja 1859, posvečen 24. julija lanskega leta. Bil je vzoren duhovnik, vzgleden bogoslovec, vnet rodoljub: zlata

duša, kakoršnih je malo. Preblagi ranjki bodi priporočen v spomin vsem prijateljem in znancem. Naj v miru počiva!

— V Sežani so preteklo nedeljo mil. gosp. dr. Glavina, tržaški škof, posvetili predelano novo cerkev. Po opravi se je zbralo v obednici pri g. župniku, prečast. gosp. Jos. Komanu mnogo odlične gospóde. Tudi večerna veselica je bila sijajna.

— Shod konservatorjev v Celovci. Drugi dan (30. marcija) so govorili o tem, kako ohraniti stare, pregibne umetnije in starine, kako zabraniti, da jih ne raztrosijo, kako pridobiti jih za muzeje, potem v sredstvih, s katerimi bi se dalo odvrti kopanje na zgodovinskih krajih iz pradobe in rimskih časov. (Poročevalci dr. Schönherr, Berger, Franke, Dežman.) Tretji dan so se posebno zanimali za kraje, kjer se najde: jadeit, chloromenalit in nefrit, kamnje, iz katerega so v planinskih deželah v kamneni dobi delali režeče orodje (poroč. dr. Much), potem hočejo pozvedovati o zvonovih, razpošiljaje primerne vpraševalne pole (por. dr. Jenny), ustanoviti hočejo zavetišče starih pismom posebno pa zbirati stare gruntné bukve (por. dr. Schönherr, in graf Lutschin), — izdati hočejo arheološke karte Avstrije (por. dr. Jenny), poslednjič so se pomenkovali v krajepisji Avstrije. Konečno so se zahvalili deželnemu predsedniku, središčni komisiji, da je osnovala shod konservatorjev in predsedništvu koroškega zgodovinskega društva. — Ogleдали so prvi dan muzej, drugi dan cerkev v Gospej Sveti (Marija Saal). Tretji dan so šli v bivši samostan Botrinje (Viktring).

— V mestu Bergstadt je od 98 hiš pogorelo 33, tudi človek je pri tem smrt najdel.

— V Mantovi je pogorelo gledišče Andreani. Ogenj je nastal, ker se je plinovec razpočila. Gorelo je 4 ure. Ljudi ni mrtvih nikdo.

— V Nizzi je pogorela kazina na nasipu za sprehode, škode je baje 5 milijonov. Ljudi ni bil nihče poškodovan.

— V Berlinu se je unel „Nationaltheater“ 4. t. m. opoldne, vse z pripravami vred je do tal pogorelo, poškodovan ni bil nihče. Kako je nastal ogenj ni znano.

— V železniški tovarni Marnaval (Francosko) se je razpočil parni kotel. 96 ljudi je prišlo s tem v nesrečo, med temi je 31 mrtvih. Boje se, da bi jih še več ne umrlo za ranami.

Eksekutivne dražbe.

7. aprila. 3. e. drž. pos. Janez Derenc iz Šent. Mihela 1265 gl. Senožče. 3. e. drž. pos. Jakob Fajta iz Jakobovic 3760 gl. Logatec. 1. e. drž. pos. Janez in Elizabet Gostinčar iz Kleč 1048 gl. 20 kr. Brdo. 3. e. drž. pos. Janez Praznik iz Rosice h. št. 16. Velike Lašice. 1. e. drž. zemljišča Marije Andolšek in ml. Karola Prijatelja 150 gl. na Mlaki. Ribnica.

Spóštena razprodaja.

Zarad spremenitve prostora razprodaja zalogo v blagu

Karl Till

poleg Hradeckijevega mosta: orodje, ki se potrebuje v kancelijah, pisarnah in šolah, lepotinje (galanterijno blago) oljnate slike, bukve s podobnicami, raznovrstni papir i. dr. po zelo znižani ceni. (5)